

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående anslag till fraktlindring för frukt till Norrbottens och Västerbottens län.

(1:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 59 av herr *Grym m. fl.* och II: 113 av herr *Jansson i Kalix m. fl.*, har hemställts att riksdagen måtte till fraktlindring för frukt till Norrbottens och Västerbottens län anvisa 50 000 kronor.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

Vid 1945 års riksdag (skrivelse nr 473) beslöts i anledning av de likalydande motionerna I: 207 och II: 339

1) att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jordbruksutskottet i utlåtande nr 75 anfört utlämna fraktbidrag för transport av frukt till Norrbottens och Västerbottens län; samt

2) att till Fraktlindring för frukt till Norrbottens och Västerbottens län för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Den 29 juni 1945 ställde Kungl. Maj:t ifrågavarande reservationsanslag till statskontorets förfogande att av statskontoret disponeras enligt bestämmelser som Kungl. Maj:t framdeles meddelade. Samtidigt uppdrogs åt norrlandskommittén att, med beaktande av vad i förenämnda utskottsutlåtande anförts, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till bestämmelser rörande anslaget.

Sedermera beviljade Kungl. Maj:t den 9 november 1945 länsstyrelsen i Västerbottens län 20 000 kronor och länsstyrelsen i Norrbottens län 30 000 kronor att av länsstyrelserna användas i huvudsaklig överensstämmelse med vad norrlandskommittén i skrivelse den 3 september 1945 föreslagit, varjämte statskontoret anbefalldes att till länsstyrelserna utbetala sagda belopp från ifrågavarande anslag.

I sin berörda skrivelse anförde *norrlandskommittén* följande.

Det ifrågavarande riksdagsbeslutet har närmast motiverats av de näringsfysiologiska förhållandena i Norrland. I motionerna ha sålunda framhållits att en ökad fruktkonsumtion vore synnerligen önskvärd i Norrland, därför

att kosten där icke sällan vore näringsfattig och mindre lämpligt sammanfatt. Norrlandskommittén får i detta sammanhang anmäla, att kommittén redan ägnat tämligen ingående uppmärksamhet åt kostfrågan i Norrland. Sålunda har den betydelsefulla frågan rörande tillvaratagande och nyttiggörande av de vissa år mycket stora förekomsterna av skogsbär diskuterats inom kommittén, som även inom den närmaste framtiden torde komma att taga vissa initiativ på detta område. Även åtgärder för att stimulera odlingen av trädgårdsprodukter torde bliva föremål för överväganden av kommittén. Frågan om en intensifierad undervisning i matlagning och konservering har föranlett vissa förslag i kommitténs nyligen avgivna betänkande rörande yrkesutbildningen i Norrland (SOU 1945: 33). Slutligen må anmärkas, att inom kommittén utredning för närvarande pågår rörande möjligheten att åstadkomma en allmän nedsättning av fraktkostnaderna i Norrland. Det är tydligt, att de nu berörda åtgärderna komma att påverka kostförhållandena i Norrland på ett helt annat sätt än ett anslag av sådan natur som det här ifrågavarande.

Om en sänkning av fruktpriserna — genom nedsättning av fraktkostnaderna eller annorledes genom bidrag av statsmedel — allmänt skall genomföras inom ett större område och om denna prissänkning skall bliva av sådan betydelse, att den påverkar möjligheterna för mindre bemedlade personer att inköpa ifrågavarande produkter, erfordras härför ett anslag av avsevärd omfattning. Det är givetvis uteslutet att med det ifrågavarande anslagsbeloppet åstadkomma dylika resultat. Däremot kan det bliva möjligt att med stöd av de nu anslagna medlen erhålla en effektiv prissänkning av fruktpriset för enskilda familjer eller på enskilda platser, där särskilt stort behov därav kan anses föreligga. Hjälpen synes därför i varje särskilt fall böra anpassas efter de lokala förhållandena.

En sådan disposition av de anvisade medlen synes bäst och smidigast kunna ordnas om länsstyrelserna, såsom även jordbruksutskottet förordat, få i uppdrag att fördela medlen. Länsstyrelsen torde vara den myndighet inom länet som har de största förutsättningarna att handhava den ifrågavarande bidragsverksamheten. Länsstyrelsernas lokala anknytning och deras vana vid medelsförvaltning göra dem särskilt lämpade härför. Några generella bestämmelser rörande medlens fördelning synas med hänsyn till vad som nyss anförts knappast böra utfärdas. Länsstyrelserna böra sålunda enligt kommitténs mening erhålla full frihet att efter samråd med lämpliga kommunala myndigheter, förste provinsialläkaren eller annan, disponera medlen på lämpligt sätt. Med utgångspunkt från det anförda inskränker sig kommittén i det följande till vissa allmänt hållna uttalanden rörande medlens användning.

För vissa platser, som äro belägna på stort avstånd från järnvägen, kan det vara lämpligt att bevilja handlandena ersättning för hela fraktkonstnaden från järnvägsstationen till distributionsorten. Ett dylikt förfarande förutsätter emellertid, att handlandena försälja frukten till visst bestämt pris, som fastställs i samband med ersättningens beviljande. Skulle förhållandena på orten motivera en kraftigare prisnedsättning, kan den till handlanden lämnade ersättningen göras större än vad som motsvarar de ovan berörda fraktkostnaderna. Det synes icke heller böra möta något hinder, att den bidragsbeviljande myndigheten ställer ett bestämt belopp till förfogande för vissa kommuner och befullmäktigar lämplig kommunal myndighet, fattigvårdsstyrelse, folkskolestyrelse eller kristidsnämnd, att bevilja större eller mindre rabatter eller t. o. m. att (eventuellt successivt) tillhandahålla viss myckenhet frukt åt familjer, som det finnes skäl att tillgodose på detta

sätt. Kommittén åsyftar här särskilt de barnrika familjerna. Även i fråga om det tekniska förfarandet synes den bidragsbeviljande myndigheten böra lämnas stor frihet. Kommittén inskränker sig härvid till att erinra om de anvisningar å livsmedel, som av barnavårdsnämnderna lämnas till mödrar, som erhållit mödrahjälp till s. k. kostförstärkning.

Fördelningen av det ifrågavarande beloppet mellan Norrbottens och Västerbottens län finner norrlandskommittén böra så verkställas, att Norrbottens län, som har det största behovet av här avsedda hjälpåtgärder, erhåller något större belopp än Västerbottens län.

Med hänvisning till vad sålunda anförts får norrlandskommittén föreslå, att av det ifrågavarande anslaget 30 000 respektive 20 000 kronor ställas till förfogande för länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län för vidtagande av de åtgärder, som länsstyrelsen efter samråd med förste provinsialläkaren och vederbörande kommunala myndigheter finner lämpligast i syfte att möjliggöra för mindre bemedlade familjer med barn, framförallt i de inre delarna av länen, att erhålla tillgång till färsk frukt.

Vid fjolårets riksdag uttalade utskottet att det ur näringsfysiologiska synpunkter vore synnerligen önskvärt att få till stånd en ökad konsumtion av frukt i Norrbotten och Västerbotten. Emellertid anfördes samtidigt att utskottet icke vore övertygat om att medgivande av fraktlindring innebure den lämpligaste åtgärden i angivna syfte. Då utskottet alltjämt hyser samma uppfattning vill utskottet, när nu motionärerna hemställt om fortsatt anslagsanvisning till ändamålet, framhålla att ifrågavarande anordning bör betraktas såsom tillfällig och kunna avvecklas när exempelvis frågan om barnbidrag bringats till en lösning eller annan möjlighet yppar sig att tillgodose det uppställda syftemålet. Tilläggas må att såsom ännu ett skäl för att ställa medel till förfogande för ändamålet under ytterligare ett budgetår synes kunna åberopas att det väntade priset på frukt ännu är ganska begränsat.

Med hänsyn till det anförda vill utskottet icke motsätta sig att till ifrågavarande bidragsverksamhet under budgetåret 1946/47 anvisas ett oförändrat belopp av 50 000 kronor att av Kungl. Maj:t disponeras enligt i huvudsak samma grunder som tillämpas för innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av de likalydande motionerna I: 59 och II: 113 till *Fraktlindring för frukt till Norrbottens och Västerbottens län* å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 50 000 kronor.

Stockholm den 4 april 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Utskottet.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Gabrielsson, Anderberg, Nils Olsson, Näs-lund, Dahlström, Svedberg* och *Hagman* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Gustafson i Vimmerby, Mäler, Andersson i Surahammar, Larsson i Karlstad, Svensson i Ljungskile* och *Andersson i Hyssna.*
